

Souhrnná teritoriální informace:

Etiopie

Zastupitelský úřad 31. 5. 2021 8:44

Etiopie je federativní republikou, která je tvořena 12 etnicky založenými státy a 2 samosprávnými městskými oblastmi. Role prezidenta, který je volen oběma komorami Parlamentu na šestileté období, je ceremoniální. Zákonodárnou moc představuje dvoukomorový parlament, skládající se z horní Komory federace mající 108 křesel a dolní Komory lidových zástupců skládající se z 548 křesel. Zatímco členové horní komory jsou voleni parlamentními shromážděními jednotlivých států federace, dolní komora je volena ve všeobecném hlasování. Předseda vlády, který je představitelem výkonné moci, je volen z členů Komory lidových zástupců.

Etiopská ekonomika od nástupu nového premiéra Abyi(ho) Ahmeda v dubnu 2018 započala postupnou transformaci od socialistického systému, kterému dominovaly státní podniky, k tržnímu hospodářství. Vláda si za jednu ze svých priorit vytyčila podporu soukromého sektoru, jehož rozvoj je nicméně zatím pouze pozvolný. Po hospodářském růstu, který se v minulých letech pohyboval průměrně okolo 10 % HDP za rok, zasáhla i Etiopii globální pandemie a růst zpomalil na necelá 3 % HDP v roce 2020. Avšak Covid nebyl pro etiopskou ekonomiku v roce 2020 hlavní výzvou, tu představovaly spíše postupná eroze politického systému, úpadek vlády práva, spory se sousedy, ozbrojený konflikt na severu země, obavy zahraničních investorů z vývoje v zemi. S očekáváním všichni čekají na vývoj po parlamentních volbách, které by měly proběhnout v červnu 2021. Již tak velmi omezenou etiopskou kupní sílu nadále přidušovala vysoká inflace a nová pravidla pro zacházení s tvrdou měnou, s jejímž dlouhodobým nedostatkem Etiopie bojuje už desetiletí.

Pro silné české firmy Etiopie představuje perspektivního obchodního partnera. České společnosti se již velmi dobře prosazují v obranném sektoru a ve zdravotnictví, kde byly vybrány za realizátory několika státních tendrů. Vzhledem k postupné modernizaci ozbrojených složek a zdravotnického systému je možné očekávat aktivní zapojení českých subjektů i v budoucnu. Perspektiva existuje v důlním a těžebním sektoru, který je vládní prioritou pro příští dekádu. Exportní příležitosti existují i v potravinářském a zpracovatelském průmyslu a taktéž v zemědělství, jehož modernizace je vysoko mezi státními prioritami. České subjekty budou moct těžit i z rozvoje infrastruktury, na který se chce vláda také zaměřit. Příležitost pro české společnosti představuje i rozvoj energetiky, konkrétně se jedná o posílení přenosové sítě, instalaci nových transformátorů a projekty na výstavbu malých vodních a solárních elektráren.

V dalších letech by mělo dojít k postupné obnově růstu, i když dvojciferných úsech z předchozí dekády již Etiopie dosahovat nebude. Inflace bude i nadále představovat problém, přestože podle odhadů nebude situace tak vážná jako v roce 2020. Etiopie by také v dalších letech měla postupně snižovat své obchodní saldo se zahraničím, což by mohlo přispět ke snížení problémů s tvrdou měnou. Dle vládních plánů by země měla v roce 2025 dosáhnout HDP na obyvatele ve výši 2500 USD, čímž by opustila kategorii nízkopříjmových zemí a zařadila se mezi středněpříjmové státy.

Etiopie je svou historií, kulturou a dlouhou izolací mezi ostatními africkými zeměmi velmi specifická, což musí čeští obchodníci brát v potaz při jednání s etiopskými partnery. Etiopani jsou velmi hrdým národem, který si za každou cenu musí zachovat tvář, partnera překvapí svou přátelstvem. Socialistické dědictví se dnes projevuje přehnanou byrokratizací a strachem z rozhodování, nelze tedy očekávat rychlé výsledky.

Základní údaje	
Hlavní město	Addis Abeba
Počet obyvatel	115 milionů
Jazyk	amharština, angličtina
Náboženství	křesťanství, islám
Státní zřízení	federální demokratická republika
Hlava státu	Sahle-Work Zewde
Hlava vlády	Abiy Ahmed
Název měny	etiopský birr (ETB)
Cestování	
Časový posun	+2 hod (v létě +1 hod)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	PhDr. Pavel Mikeš
Ekonomický úsek	Mgr. et Mgr. Pavel Šára
Konzulární úsek	PhDr. et Mgr. Jaroslav Zunkerstein
Czechtrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	88,0
Hospodářský růst (%)	2,5
Inflace (%)	17,3
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: Etiopská federativní demokratická republika (EDFR)

Prezidentka: Sahle-Work Zewde (ve funkci od 25. 10. 2018)

Složení vlády: Výkonnou moc má v Etiopii v rukou Rada ministrů, která má k 1. 4. 2021 následující složení:

Předseda vlády – Abiy Ahmed

Místopředseda vlády – Demeke Mekonnen

Ministerstvo zahraničních věcí - Demeke Mekonnen

Ministerstvo míru – Muferiat Kamil

Ministerstvo obrany – Kanea Yadeta

Ministerstvo spravedlnosti –

Ministerstvo zdravotnictví – Lia Tadesse

Ministerstvo inovací a technologií – Abraham Belay

Ministerstvo financí – Ahmed Shide

Ministerstvo dopravy – Dagmawit Moges

Ministerstvo školství – Getahun Mekuria

Ministerstvo průmyslu a obchodu – Melaku Alabel

Ministerstvo zemědělství – Omer Husen

Ministerstvo městského rozvoje a výstavby – Aisha Mohammed Mussa

Ministerstvo dolů a ropy – Takele Uma Banti

Ministerstvo vodních zdrojů, zavlažování a energetiky – Sileshi Bekele

Ministerstvo vědy a vyššího vzdělávání – Samuel Hurkato

Ministerstvo práce a sociálních věcí – Ergoge Tesfaye

Ministerstvo pro ženy, děti a mládež – Filsan Abdullahi

Ministerstvo kultury a turistiky – Hirut Kassaw

Ministerstvo příjmů a cel – La'qe Ayalew

Ministerstvo plánování – Fitsum Assefa

Politické tendence: Etiopie se v 1. pol. roku 2021 připravuje na parlamentní volby, které měly proběhnout v srpnu 2020. Kvůli epidemii

COVID-19 byly odloženy a jejich termín byl stanoven na červen 2021. U moci je nyní Prosperity Party, která se zformovala pod taktovkou premiéra Abiy(ho) Ahmed(a) z bývalé EPRDF a jejích pěti regionálních období. Nová vláda po nástupu v dubnu 2018 představila liberalizační a reformní program. Bezpečnostní, sociální a politické jistoty se ovšem v důsledku rozvolnění snížily. Došlo k několika eskalacím etnického napětí. Na snahy dříve vládnoucí skupiny TPLF o zachování podílu na moci reagovala vláda zásahem federální armády v Tigraském regionu v listopadu 2020. Vzhledem k absenci reálné opozice a jejím oslabení (hlavní postavy jsou nyní ve vězení) se ve volbách očekává vítězství Prosperity Party.

1.2 Zahraněční politika země

Etiopie již delší dobu představuje oblíbenou velkých mezinárodních donorů v Evropě, Asii a na Blízkém východě. Toto se potvrdilo v souvislosti s výzvou premiéra Abiyho, aby partneři pomohli v boji s pandemií koronaviru rozpočtovou podporou, dodávkami i optimalizací dluhu. Naopak v rámci regionu je to Etiopie, která pomohla s dodávkami zdravotnického materiálu do Džibutska, Jižního Súdánu a Somálska.

Mimořádně dobré jsou vztahy s Čínou, Etiopie je klíčovou zemí v rámci Belt and Road Initiative. Během celé pandemie Ethiopian Airlines téměř jako jediná letecká společnost zajišťovaly spojení s Čínou - nejen z obchodních a humanitárních důvodů. Šlo především o politické vyjádření podpory a solidarity. Proběhla restrukturalizace dluhu, který vznikl z velké části za rozsáhlé infrastrukturní projekty. Bohužel je Etiopie velkou zemí s obřím infrastrukturním a průmyslovým deficitem a málokterý zahraniční partner by dokázal Čínu nahradit co do objemu investic, tak bezpodmínečnému přístupu k nim.

Složitým diplomatickým úkolem poslední doby je pro Etiopii spor s Egyptem ohledně napouštění Velké etiopské renesanční přehrady (GERD). Proběhlo několik jednání ve Washingtonu společně se zástupci americké administrativy a Světové banky, zároveň se jedná na technické úrovni v Káhiře, Chartúmu a Addis Abebě. Z posledního jednání Etiopie odešla – draft ujednání neměl ani náznakem reflektovat etiopské stanovisko k průběhu napouštění přehrad. Etiopie otázku napouštění přehrad vyřešila po svém, v červenci 2020 ji začala napouštět bez dohody. Cíl pro rok 2020 byl dosažen velmi rychle i díky velmi vydatné dešťové sezóně. Egypt se snaží o maximální internacionalizaci záležitosti (včetně RB OSN), Etiopie preferuje vše vyřešit na kontinentu (nebo věc neřešit vůbec, dokud nebude napuštěno). Americká podpora Egyptu stojí za citelným zhoršením vztahů mezi Etiopií a Spojenými státy. Návštěva amerického ministra zahraničí Mikea Pompea v Addis Abebě v únoru 2020 skončila roztržkou, když si americká strana nedokázala uvědomit cenu etiopské národní hrdosti a nabídla vysokou částku za akceptaci egyptských podmínek.

Ve světle konfliktu v Tigraském regionu se Etiopie obrátila na dříve nepříteli viditelné partnery, zejm. na Rusko a země bývalého východního bloku. Materiální podporu federální armádě měly také dodat Spojené arabské emiráty. Současně s vojenským konfliktem musí Etiopie řešit ještě jednu velmi nepříjemnou situaci se svým severním sousedem – Eritreou. Její vojáci sice pomohly federální armádě oslabit jednotky TPLF, do Etiopie však vpadli bez pozvání, rabují, znásilňují a nic nenasvědčuje tomu, že by se hodlali vrátit zpátky do Eritreje.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel: odhad CIA k únoru 2020: 108 113 150

dle www.worldometers.info dubnu 2020: 114 384 400

dle World Population Review k únoru 2020: 114 340 000

průměrný věk: 19,5 roku

12. nejlidnatější země na světě

21 % obyvatel žije ve městech; Addis Abeba: 3,6 milionů ve vlastním městě (5 milionů s předměstími), Adama, Gondar a Mekele mají po 330 000 obyvatel, Hawassa 302 000 obyvatel

Průměrný roční přírůstek: 3,02 % (odhad 2020); jedna z nejrychleji rostoucích zemí na světě – každých 9 sekund se narodí dítě, každých 44 sekund zemře člověk; za udržení současného růstu bude v zemi v roce 2060 cca 210 milionů obyvatel

Demografické složení: 49,9 % muži, 50,1 % ženy; 0 – 24 let tvoří 64 % obyvatel

Národnostní složení: přes 70 etnických skupin (národů, národností a kmenů), nejvýznamnější etnické skupiny (census 2010): Oromo 34,4 %; Amhara 27,0 %; Somali 6,2 %; Tigray 6,1 %; Sidama 4,0 %

Náboženské složení: 43,5 % etiopská křesťanská ortodoxní církev (Amharové, Tigrejci, část Oromové), 34 % sunnitský islám (Oromové, Afaři, Somálci); podíl muslimů se postupně zvětšuje, 18,5 % protestantská církev, 3 % tradiční africká náboženství (animismus), 0,7 % katolíci

2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Etiopská ekonomika pokračuje v postupné liberalizaci, prioritami jsou udržitelnost zadlužení a posílení zásob tvrdé měny. Transformace ekonomiky a reformní snahy jsou podporovány půjčkami od MMF. Růst HDP Etiopie v posledních letech dosahoval ročního průměru 10 %, pandemie koronaviru vedla k poklesu růstu HDP na 2,3 %, v dalších letech by však mělo dojít k postupnému posílení hospodářství a návratu k ročním přírůstkům minimálně přes 5 %. Tahounem růstu by mělo být zemědělství (oslabení následků invaze sarančat, vyšší světové ceny potravin), očekává se však podíl i dalších sektorů (průmysl, těžba i služby). Etiopie čelí trvalým inflačním tlakům, na přelomu let 2020 a 2021 se inflace pohybovala okolo 20 % z důvodu postupné devalvace etiopského birru, snížení vládních dotací pohonných hmot a dalších liberalizačních kroků. V regionálním kontextu byl růst etiopského HDP v roce 2020 i přes propad výrazně vyšší než u ostatních zemí. Jak bilance běžného účtu, tak celkové zadlužení země jsou nad regionálním průměrem.

Hlavními zdroji HDP v roce 2019 byly:

Služby: 38,6 % (tahoun ekonomického růstu v Etiopii, jde zejména o telekomunikace, turistiku a státní aerolinky Ethiopian Airlines)

Zemědělství: 33,3 % (v porovnání s předchozím rokem došlo k poklesu o 2 % přesto, že sektor během roku o 4 procenta vzrostl)

Průmysl: 28,1 % (v porovnání s předchozím rokem došlo k nárůstu o cca 5 %, sektor sám rostl o cca 13 %, zejména díky stavebnictví)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	6,8	8,4	2,3	2,5	4,2
HDP/obyv. (USD/PPP)	2 154,8	2 320,0	2 320,0	2 350,0	2 430,0
Inflace (%)	13,8	15,8	20,1	17,3	16,0
Nezaměstnanost (%)	2,1	2,0	2,8	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	2,7	3,2	2,7	3,3	3,8
Import zboží (mld. USD)	13,7	15,7	13,1	13,5	13,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-11,0	-12,6	-10,4	-10,2	-10,0
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	109,2	112,1	115,0	117,9	120,8
Konkurenceschopnost	122/140	126/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Konflikt v Tigrajském regionu společně se zvýšenými výdaji v souvislosti s

Veřejné finance

globální pandemií a volební přípravami se podílí na vyšším deficitu státního rozpočtu ve finančním roce 2020/2021. Pokračující výdaje na potravinovou bezpečnost a zdravotnictví vedou k saldu státního rozpočtu ve výši -6,3 %. V souvislosti s vládními politikami, které se zaměřují na zvýšení životního standardu, a investicemi do velkých infrastrukturálních projektů lze v příštích letech očekávat zvýšení vládních výdajů přes hranici 20 % HDP.

Příjmy státního rozpočtu v příštích letech počítají se spuštěním výroby elektrické energie na přehradě GERD, což by díky vývozu a ekonomické expanzi v zemi mělo přinést státnímu rozpočtu nové prostředky. Prodej telekomunikačních licencí a částečná privatizace státních podniků jako Ethiopian Airlines a Ethio Telecom povedou k růstu příjmů státního rozpočtu. Deficit státního rozpočtu by měl v následujících letech pomalu klesat až k saldu státního rozpočtu ve výši -4,3 %. Deficit bude financován především prostřednictvím bilaterálních půjček (zejména z Číny) a od domácích věřitelů. Veřejný dluh by měl v příštích letech klesnout na 66,7 %.

Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-6,3
Veřejný dluh (% HDP)	71,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-5,7
Daně	
PO	10 - 35 % podle výše příjmu
FO	10 - 35 % podle výše příjmu
DPH	15 %

2.3 Bankovní systém

Etiopský bankovní systém je tvořen centrální bankou (National Bank of Ethiopia, NBE), státem vlastněnou rozvojovou bankou (Development Bank of Ethiopia, DBE), státem vlastněnou komerční bankou (Commercial Bank of Ethiopia, CBE) a soukromými bankami. Zahraniční banky nemohou dle platných zákonů poskytovat v Etiopii bankovní a finanční služby.

Sektoru dominuje státem vlastněná komerční banka CBE. CBE kontroluje 61 % trhu s půjčkami a přijímá 57 % všech bankovních vkladů v zemi. Její podíl na zisku v bankovním sektoru je 45,2 %.

Bankovní služby jsou v současné době koncentrovány v hlavním městě, kde se nachází více než třetina bankovních poboček. Komerční banky kopírují model CBE a jsou experty kritizovány pro neexistující inovace a absenci snahy rozšířit portfolium služeb, které nabízejí.

2.4 Daňový systém

Etiopský daňový systém je na první pohled relativně přehledný a stabilní, avšak jeho problémem je nízká efektivita a arbitrárnosti při uplatňování a vynuocování.

Pro právnické osoby s měsíčním příjmem do 7 200 ETB/měsíc (podle kurzu k 1. 5. 2021 tento příjem odpovídá cca 140 EUR) je sazba nulová. Dále je systém progresivní s daňovým zatížením 10-35 %. Nejvyšší sazba je uplatňována u příjmů v vyšších než 130 800 ETB/měsíc (2 535 EUR). Daň ze zisku je ve výši 30 %, sníženou sazbu 25 % mohou uplatňovat velké těžební společnosti.

Pro fyzické osoby s příjmem do 600 ETB/měsíc (cca 12 EUR) platí sazba 0 %, nejnižší sazba je na úrovni 10 % z příjmu a pro nejvyšší kategorii, která vydělává více než 10 900 ETB/měsíc (asi 211 EUR), platí sazba 35 %.

DPH je na většinu zboží, a to v sazbě 15 %. Na některé základní potraviny je sazba nulová.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Etiopské obchodní saldo se zeměmi EU je dlouhodobě negativní. Etiopskému exportu dominují potraviny a živá zvířata, suroviny a spotřební zboží. Častým problémem etiopských vývozu je kvalita neodpovídající standardům EU, často tedy dochází k exportu přes 3. země, kde je zboží upravováno tak, aby mohlo vstoupit na unijní trh. EU do Etiopie vyváží především stroje a dopravní prostředky, chemikálie a potraviny.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	1 736,7	1 971,6	1 587,2	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	491,5	522,4	550,1	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-1 245,2	-1 449,3	-1 037,1	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Vývoz z ČR do Etiopie v roce 2020 pokračoval i přes pandemii COVID-19 ve vzrůstajícím trendu posledních let. Hlavními položkami českého vývozu jsou zdravotnický nábytek a přístroje, součástky atd. související s overhauled letadel L-39. Etiopskému dovozu do ČR dominují luštěniny, káva, květiny a oblečení.

Obchodní výměna s ČR (mil. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mil. CZK)	327,487	366,733	435,202	N/A	N/A
Import do ČR (mil. CZK)	212,954	157,269	189,486	N/A	N/A
Saldo s ČR (mil. CZK)	-114,534	-209,464	-245,715	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Smluvním pilířem etiopsko-unijních vztahů je Společná deklarace o strategických vztazích, podepsaná předsedou Evropské komise Jean-Claudem Junckerem a tehdejší etiopským premiérem Hailemariamem Desalegnem. Deklarace předpokládá každoroční dialog na ministerské úrovni v šesti různých sektorech: dobré vládnutí a lidská práva, regionální mír a bezpečnost, boj proti terorismu a radikalizaci, migrace, socioekonomický rozvoj, investice a obchod a v neposlední řadě změny klimatu a environmentální spolupráce.

Smlouvy s ČR

Během návštěvy místopředsedy vlády a ministra pro místní rozvoj Jiřího Čunka v Etiopii v r. 2007 byla podepsána Dohoda o zamezení dvojího zdanění a prevenci daňových úniků s přihlédnutím k daním z příjmu.

Dne 16. 2. 2018, po splnění všech interních podmínek na obou stranách, vstoupila v platnost bilaterální česko-etioipská Dohoda o letecké přepravě, podepsaná dne 5. 4. 2014.

Jednání o bilaterální Dohodě o podpoře a ochraně investic (DPOI) mezi Ministerstvem financí ČR a Ethiopian Investment Commission, která má na etiopské straně investiční dohody ve své gesci, jsou bez výrazného pokroku. Poslední (2.) kolo bilaterálních jednání se uskutečnilo v Praze v roce 2015. Byl dohodnut rámcový text a strany se dohodly, že jednání k nedořešeným/otevřeným bodům budou dále probíhat korespondenční cestou. Těmito otevřenými body jsou: doložka nejvyšších výhod, národní zacházení a ISDS. Odbor 65 MF ČR konzultoval rámcový text s Evropskou komisí (EK) a z této konzultace vyplynuly body, které žádá EK do DPOI navíc zpracovat. Jsou jimi: právo na regulaci, transparentnost řízení, klauzule o budoucí možnosti použití investičního tribunálu. Nové požadavky byly tlumočeny etiopské straně korespondenční cestou.

3.3 Rozvojová spolupráce

Etiopie patří mezi největší příjemce oficiální rozvojové pomoci na světě, která dle údajů Development Assistance Group Ethiopia dosahuje až jedné třetiny státního rozpočtu (30–50 % pomoci představuje humanitární a potravinová pomoc). Největšími donory jsou tradičně EU a USA. V posledních letech však stále více pomoci přichází z Číny (ve své specifické, ekonomické podobě), Indie, Japonska, Jižní Koreje či Turecka. Většina těchto zemí zaměřuje svoji rozvojovou pomoc na následnou ekonomickou návaznost a prohlubování ekonomických vazeb.

Etiopie je od roku 2010 prioritní zemí ZRS ČR s programem spolupráce a na základě rozhodnutí vlády ČR z června 2016 jí bude až do roku 2023. V roce 2018 bylo alokováno na projekty v Etiopii 83 milionů Kč. Prostředky směřují do projektů ve dvou prioritních oblastech: 1. rozvoj venkova, 2. udržitelné nakládání s přírodními zdroji. Dále české prostředky směřují na trilaterální projekty a humanitární pomoc. Prioritním regionem, do kterého se soustředí převážná část aktivit ZRS ČR, je Region jižních národů, národností a lidu (SNNPR). Rámcem dvoustranné rozvojové spolupráce mezi ČR a Etiopií na léta 2018–2023 dává Memorandum podepsané v Addis Abebě dne 16. 2. 2018 mezi MVZ ČR a Ministerstvem financí Etiopie. Program spolupráce stojí na základě druhého etiopského Růstového a transformačního plánu a bilaterální rozvojový program plně vychází z etiopských rozvojových priorit. Kromě tradičních bilaterálních a trilaterálních projektů, jsou v Etiopii realizovány projekty v rámci programu Aid for Trade a B2B. Dále jsou v Etiopii v rámci české rozvojové spolupráce realizovány tzv. malé lokální projekty a pravidelně jsou poskytována česká vládní stipendia. Etiopii je též poskytována humanitární pomoc.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

► Energetický průmysl

V roce 2017 měla Etiopie instalovanou výrobní kapacitu elektrické energie 4,3 GW, což ji řadí na třetí místo v Africe. Etiopie je také jednou z mála afrických zemí, které elektřinu vyvážejí. Dle národních plánů má Etiopie i nadále posilovat svou roli regionálního energetického centra. Poptávka po elektřině stoupá i díky rozvoji industriálních parků a rostoucí populaci. Potenciál vodních elektráren je 45 GW a geotermální energie 7 GW, přes 80 % je nevyužito. Země má ambiciózní „National Electrification Program“ s cílem zpřístupnit elektrickou energii lidem žijícím mimo hlavní síť na venkově do roku 2025. Existuje potenciál pro dodávky generátorů, transformátorů a dalších komponentů pro přenosové sítě. Konkurence, jak z Asie, tak z Evropy, je ovšem intenzivní, většina firem dovážejících tyto výrobky má v Etiopii trvalé zastoupení. V případě velkých vládních tendrů na dodávky přenosových soustav je většinou poptávána dodávka na klíč. Více než 90 % elektrické energie v Etiopii pochází z hydroelektráren, druhým největším zdrojem jsou pak elektrárny větrné. Vedle projektů velkých hydroelektráren rostou rovněž investice do menších vodních a solárních elektráren, které by doplnily národní energetickou strukturu bez nutnosti napojení na celostátní elektrickou síť a které by zásobovaly odlehlejší komunity.

► Obranný průmysl

Dvoustranná spolupráce v oblasti obranného průmyslu má téměř stoletou úspěšnou tradici a reputace českých firem v zemi je velmi pozitivní. Etiopie je i přes složitost aktuálního politického vývoje bezpečnostním stabilizačním prvkem Afrického rohu a de facto vojenským hegemonek regionu. Nutnost modernizace armády a nákupu nejnovějších technologií jen podtrhly vojenské operace na severu země. Vojenské výdaje zaujímají významné místo ve státním rozpočtu, jejich financování je tedy zajištěné. Příležitost ke spolupráci je zejména ve vojenském letectví, v renovaci a upgrade dříve dodané techniky východní proveniencí, v systémech navádění letadel a sledování letového provozu, v radarové ochraně letišť a v radiokomunikaci, v dodávkách výcvikových středisek a trenažérů.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Další rozvoj těžby, její modernizace, efektivní využití nerostů, hledání exportních příležitostí a podpora domácí poptávky je dle Ministerstva dolů a ropy Etiopie vládní prioritou. Těžební sektor hraje důležitou roli i v nově vydaném desetiletém ekonomickém plánu. Jedním z cílů je

zvýšit příjem z exportu nerostů až na úroveň 17 mld. USD v roce 2030. Pro investory jsou připraveny zvýhodněné daňové balíčky a speciální celní podmínky pro dovoz strojů atd. Vláda se těžební sektor snaží podpořit i prostřednictvím intenzivnější spolupráce s akademickou sférou. Mezi priority patří posílení těžby materiálů, které jsou dále využitelné v zemědělství (např. potaš) a stavebnictví. Etiopie má mj. kvalitní zdroje sklářských písků, nápojové sklo i okenní tabule se však dovážejí. V návaznosti na těžbu a v souvislosti s rozvojem nápojářského průmyslu a stavebnictví se otevírají příležitosti dodávek technologie výroby lahví a průmyslového skla.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nedobrá stav etiopského zdravotnictví je dlouhodobý. Epidemií Covid-19 byl nicméně zvýrazněn a veřejně poodhalen. V zemi nejsou výroby medicínálních plynů, nemocnice nemají stacionární generátory medicínálního kyslíku, nejsou zde ani použitelné mobilní kyslíkové jednotky. Etiopské zdravotnictví je z velké většiny státní a ministerstvo zdravotnictví se bude snažit alespoň významné nemocnice v regionech vybavit kyslíkovými generátory a nejlépe komplexními rozvody plynů. Kyslík je aktuálně prioritou etiopského zdravotnictví. Etiopie má špatné zkušenosti s dodávkami zboží nízké kvality od některých východoasijských dodavatelů a u některých technologicky složitějších zdravotnických prostředků preferují vyšší kvalitu. V zemi je nedostatek alespoň standardně vybavených jednotek intenzivní péče a laboratorní techniky. Kromě zdravotnictví patří mezi priority domácího rozvoje i farmaceutický průmysl. Pro investory a dodavatele vybavení jsou připraveny zvýhodněné celní a daňové podmínky.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Potenciál pro české výrobce je zejména v etiopské letecké vnitrostátní dopravě. Etiopie je druhou nejlidnatější zemí Afriky a význam vnitrostátních linek roste. Je zde příležitost účasti na výstavbě a upgrade stávajících regionálních letišť a na dodávkách malých letadel. Součástí desetiletého plánu Ministerstva dopravy Etiopie je taktéž zvýšení bezpečnosti dopravních komunikací a dodržování vyšších environmentálních standardů. Příležitosti existují díky plánům na podstatné rozšíření sítě veřejné dopravy, a to jak ve větších městech, tak mezi jednotlivými regiony.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Existuje poptávka po traktorech, polních strojích, sušičkách, čističkách a třídíčkách zemědělských plodin. Budou zapotřebí zpracovatelské jednotky směřované na výrobu potravin, výrobu nápojů, textilní průmysl a průmysl zpracování kůže až na finální produkty. Konkrétně je poptávka po pěstírnách kuřat, jateční technologii a vybavení, linkách na výrobu ovocných nápojů, textilních strojích, kožedělné technologii a kůži zpracujících strojích. Na tento průmysl je návazně poptávka na balicí technologie, nejen pro domácí trh, ale takové, které umožní export, včetně sklářských technologií zejména na výrobu lahví, které Etiopie kupuje. Slabinou etiopského zemědělského a následného zpracovatelského průmyslu je, že místní kvalitní suroviny nejsou v zemi zpracovány tak, aby odpovídaly normám EU. Do finálních destinací se proto reexportují například přes Indii a jiné země, kde se dočišťují a přepracovávají. To ubírá Etiopii zisk z přidané hodnoty, což se vláda usilovně snaží změnit. Budované agroprůmyslové komplexy mají být mamutími výrobními zónami, do kterých budou proudit surové zemědělské vstupy a vycházet z nich hotové výrobky s vyšší přidanou hodnotou, včetně textilu, obuvi, potravinových polotovarů a nápojů.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Etiopie a Etiopani jsou v porovnání s ostatními národy Afriky specifíci. Jsou velmi hrdí na svou historii (rozvoj křesťanství, Etiopie nebyla nikdy kolonizovaná) a neradi slyší porovnání s ostatními zeměmi, ze kterého by Etiopie mohla vyjít v negativním světle. Z důvodu dlouhé dominance státního a polostátního sektoru je soukromá sféra teprve v rané fázi vývoje. Při jednáních jsou Etiopové velmi přátelští a projevují zájem. Dosáhnutí výsledku ale vyžaduje dlouhodobou interakci a několik návštěv země, nutná je také flexibilita a trpělivost. Osobní přítomnost je jednoznačně preferována, a to alespoň v podobě místního zástupce.

4.2 Oslovení

Na začátku je potřeba zhodnotit, je-li nabízený produkt či služba uplatnitelná i na etiopském trhu a je-li možné najít vhodného partnera, se kterým bude možné spolupracovat. I přes důraz vlády na posilování soukromého sektoru je tento stále v rané fázi vývoje. Na trhu jsou velmi aktivní společnosti z Číny, které těží z toho, že často je nejdůležitějším faktorem cena. V některých odvětvích se tento trend začíná měnit, nicméně konkurence je silná. V obchodních kruzích je silně preferován osobní kontakt, přes email či telefonicky se obchodní vztahy navazují velmi komplikovaně.

4.3 Obchodní schůzka

Jak sjednat obchodní schůzku a jak probíhá (lokace a čas schůzky /kancelář, restaurace; oběd, večeře/, vizitky, dárky atd.)?

Na jednání s partnery z Etiopie je potřeba se dobře připravit. Mezi časté otázky patří příklady konkrétního využití v dalších zemích, výhody nabízené oproti konkurenci atd. Schůzky nejčastěji probíhají přímo v kanceláři protějšku či v rámci oběda nebo večeře. Vzhledem k neexistenci přesných adres je nezbytné se detailně vyptat na cestu a přesnou lokaci kanceláře (i v rámci budovy) nebo restaurace. Ideální je v tomto případě být doprovázen někým místním, protože orientace ve městě je složitá a kromě samotných zástupců společnosti/ministerstev není nikdo jiný schopen hosta nasměrovat. Prezentace firmy by měla být jasná, srozumitelná a přesvědčivá. Vnímání času je rozdílné od evropských zvyklostí, zejména jednání na úřadech a ministerstvech jsou potvrzována maximálně den či dva dopředu, není možné plánovat přesný harmonogram s velkým předstihem. V případě služební cesty je nutné počítat s dostatečnou časovou rezervou, obrnit se trpělivostí a být flexibilní. Používání vizitek není samozřejmostí, často se stává, že i vysocí představitelé vládních struktur (náměstci, ředitelé odborů) vizitkou nedisponují. Je proto třeba mít dostatečnou zásobu vizitek vlastních a zároveň požádat partnery o jejich kontaktní údaje.

Co českého obchodníka při jednání nejvíce překvapí?

Českého obchodníka může překvapit přátelská atmosféra jednání, Etiopani jsou zvědaví a pozitivně naladěni. Pokud Etiopani přijedou na setkání se zpožděním, neznačí to automaticky nedostatečný respekt vůči partnerovi, doprava v hlavním městě je nevyzpytatelná a zpoždění v rámci nižších desítek minut tolerovatelné. V případě setkání online je potřeba počítat s nižší kvalitou internetového připojení a jeho častými výpadky. Zároveň tato setkání často narušují zvuky z budovy či ulice. Etiopským nešvarem je telefonování během obchodních setkání. Obvykle Etiopani při jednáních nejdou přímo k věci, časté je odbočování k jiným tématům a dostatečný prostor musí být věnován i společenské konverzaci na úvod.

Jací jsou etiopští obchodníci? Etiopani bývají na obchodní jednání velmi dobře připraveni. Jsou pozornými posluchači, ale zároveň často mívají konkrétní doplňující dotazy. Je tedy potřeba být připraven pružně reagovat. Zahraničního partnera etiopští obchodníci respektují, jednání probíhají v přátelské atmosféře. Při jednání jsou Etiopané velmi otevření novým nápadům. Etiopani jsou velmi pyšným národem, je nutné k nim přistupovat s dostatečným respektem. Není vhodné porovnávat je s ostatními Afričany.

Je vyjednávání s místními obchodníky jiné, ztěžují ho kulturní/náboženské/etnické odlišnosti? Náboženství je v etiopské společnosti velmi silným faktorem a musí být bráno v potaz i při obchodních jednáních. V etiopských a obecně afrických partnerech je hluboce zakořeněna úcta ke stáří a cit k hierarchii. V Etiopii je vsudypřítomné etnické napětí, etnická identita je silná, jako obchodní partneři jsou v rámci země preferováni příslušníci stejného etnika. Při obchodních jednáních není proto vhodné otvírat témata související s etnickou příslušností a politickými názory.

Jak nakládají etiopští obchodníci s časem v rámci obchodního jednání?

Na schůzku je vhodné dorazit přesně, ale nečekat automaticky totéž od etiopské strany. Je nutno být flexibilní, počítat s případnými prostoji a zdržením při plánování. V případě zdržení protistrany je nejlépe věc přejít a soustředit se na obsah jednání. Při schůzkách v hlavním městě je nezbytné brát v potaz možná zdržení při přesunech, doprava je zde nevyzpytatelná. Při plánování harmonogramu je dobré počítat s dostatečnou časovou rezervou, jednání s některými partnery jsou stručná, ale s jinými se můžou protáhnout.

Jak nakládají etiopští obchodníci s emocemi v rámci obchodního jednání?

Etiopané jsou většinou pozitivně naladěni a od svých partnerů očekávají jednání v podobném duchu. Své protějšky umí Etiopané dobře číst a dokážou na vzniklou situaci reagovat. Očekávají konsenzuální způsob jednání a vzájemnou úctu.

Existují nějaké teritoriální rozdíly v obchodních jednáních uvnitř země (sever x jih, provincie)? Lokální specifika mohou vyplývat z náboženství, etnicity a klimatu v konkrétních regionech. Kromě hlavního města a dalších větších měst jsou obyvatelé vystaveni (zahraničnímu) obchodu pouze minimálně. V provinciích je rovněž potřeba počítat s nižší jazykovou vybaveností a omezenějšími lidskými zdroji. V regionech s teplejším klimatem je vhodné domlouvat schůzky na dopoledne, jelikož veškeré aktivity jsou směrem k odpoledním hodinám utlumené.

Je vhodné, resp. obvyklé, nabízet při obchodních jednáních alkohol?

Etiopané si potrpí na čaj a kávu, která je pevnou součástí místní kultury. Nabízet alkohol vhodné není.

Jak se obléci na pracovní jednání?

Důležitý je první dojem a úprava zevnějšku. Etiopané si na svém vzhledu dávají velmi záležet, chodí velmi dobře upraveni, pozor je potřeba dávat i na boty. Na obchodní schůzku se oblečte formálně, nejlépe tmavý oblek a kravatu, dámy kostým nebo šaty. Oblečení a vizáž určitě není dobré podceňovat.

Jak by měl vypadat ideální jednací tým (počet členů, věkové a genderové složení týmu, šéf týmu)?

Je zde kladen důraz na postavení a senioritu. Čím výše v hierarchii postavený obchodní partner, tím lépe. Lépe nadhodnotit svoji pozici ve firmě než podcenit, Etiopani ocení, pokud je členem delegace nebo zástupcem firmy i člověk, který může za společnost rozhodovat. V afrických partnerech je hluboce zakořeněna úcta ke stáří a cit k hierarchii. Proto může být dobré, aby byl součástí obchodní delegace i služebně starší kolega. Mezi vládní priority nicméně patří genderová rovnost a ženy na vyšších pozicích jsou velmi respektovány.

Je obvyklé obchodního partnera pozvat domů, resp. být pozván domů? Pokud ano, co je při takové návštěvě obvyklé, co čekat?

V Etiopii není neobvyklé zvát zahraničního obchodního partnera domů, často se jedná pouze o společenské gesto a k realizaci samotné návštěvy nedojde. Pokud k pozvání a následné návštěvě opravdu dojde, je to projevem zájmu a snahy ukázat partnerovi místní kulturu. Součástí návštěvy je obvykle oběd či večeře, pravděpodobně v tradičním etiopském stylu. Je zvykem přinést partnerovi malý dárek.

4.4 Komunikace

Je důležité vzít si s sebou tlumočníka?

Schopnost dohovorit se anglicky je v obchodních kruzích a na vyšších pozicích ve státní správě dostatečná, hovoří jí většina populace. Je potřeba si zvyknout na místní dialekt. Místní partner, i když nezastává roli tlumočníka, je ovšem vždycky přínosem.

Jak je to s jazykovou vybaveností?

Obyvatelstvo ovládá angličtinu pouze omezeně.

Existují nějaká komunikační tabu?

Zachování tváře je pro Etiopany nesmírně důležité. Při jednáních je proto potřeba nezapomínat na jejich národní hrdost a dávat pozor, aby se protějšek nedostal do trapné situace, či se necítil uražen. Není vhodné z vlastní iniciativy otevírat témata jako např. aktuální politickou situaci v zemi či náboženství.

Jak nejlépe komunikovat (osobně, e-mail, telefon atd.)?

Bezesporu osobní jednání. Pokud se partneři dlouhodobě neznají, po emailu či telefonu se obchodní vztahy nerozvíjejí. Je nutné nejdříve vybudovat osobní důvěru.

4.5 Doporučení

Co byste doporučili podnikatelům, kteří se do Etiopie chystají?

Základní zásady při jednání s etiopskými partnery, jejichž respektování napomůže prosazení obchodního záměru:

- 1 Kontaktovat ZÚ Addis Abeba, který může poskytnout aktuální informace, poradit s obchodním případem, ověřit reálnost obchodní nabídky, zajistit schůzky, poskytnout asistenci
- 1 Seznámit se s obchodně-ekonomickými priority současné vládní garnitury, mít základní přehled o vývoji země v posledních letech.
- 1 Nespěchat. Pozvolné jednání od obecných věcí ke konkrétním pomůže partnerovi lépe se vyznat v návrzích.
- 1 Počítat se změnami programu, přesunem jednání a dopravní špičkou.
- 1 Dobře připravit projekt a být v argumentaci konkrétní, dodržovat smlouvené termíny, přestože přístup etiopské strany může být laxnější.

4.6 Státní svátky

Státní svátky:

7. leden Genna – ortodoxní Vánoce

19. leden Timkat – křest Ježíše Krista

2. březen Adwa Day – vítězství nad Italy u Adwy (1896)

8. březen Mezinárodní den žen

1. květen Svátek práce

5. květen Den vítězství nad italským fašismem (1941)

28. květen Státní svátek pád vojenského režimu DERG (1991)

11. září Etiopský Nový rok

27. září Meskel – nalezení Pravého kříže

Dále se slaví pohyblivé svátky:

duben Seklet – ortodoxní Velikonoce – Velký pátek

duben Fasika – Boží Hod velikonoční, následující neděle

Eid-al-Fitr – konec ramadánu

Eid-al-Adha – ukončení pouti do Mekky

Mawlid – narození proroka Mohammeda

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Spolehlivý místní zástupce či partner je naprosto nezbytný, a to zejména v případě dodávek investičních celků a účasti v tendrech. Etiopský prostředník je také podmínkou v dodávkách obranného a bezpečnostního průmyslu pro etiopské státní instituce. Zastupitelský úřad může s vyhledáváním partnerů pomoci, je však možné přímo kontaktovat místní obchodní komoru. Spolupráci je možno zahájit jen po důkladném prověření etiopského zástupce, kromě prověření místní obchodní komorou také prověřením referencí u jiných partnerů a je-li to možné, i bankovní informací.

Všechny dovozy do Etiopie mohou uskutečňovat výhradně etiopští občané, či v Etiopii registrované firmy s příslušnou licencí od etiopských úřadů. Za účelem uvolnění valut pro zaplacení dovozu musí v podstatě podnik předložit etiopské bance celkem tři cenové nabídky (nutnost výběrových řízení – tendrů), přičemž nejvýhodnější cenu nemusí vybrat, pokud podá písemné zdůvodnění.

Výslovně je zakázán pouze dovoz narkotik a pornografie. Dovozy zbraní a munice je omezen na státní sektor reprezentovaný ministerstvem obrany a jím licencovanými společnostmi.

Dovozní dokumenty: ověřené kopie dovozní faktury, konosamenty, Export Declaration, kontrakt, kontrola jakosti a úplnosti zboží před expedicí.

Celní systém: Etiopie je členem World Customs Organization (WCO) a Customs Cooperation Council (CCC). Cla jsou stanovována z hodnoty na dodací faktuře včetně dopravy, nejčastěji z hodnoty CIF.

Všechno zboží musí projít tzv. Pre-shipment Inspection (PSI) prostřednictvím Etiopského daňového a celního úřadu (Ethiopian Revenues and Customs Authority – ERCA). Inspekce zboží by měly zajistit, že kvalita a množství zboží bude v souladu s podmínkami uvedenými v kontraktu. Podle nařízení ústřední banky je dovozní povolení vydáno pouze importérovi, který použije služeb státních monopolních Ethiopian Shipping and Logistics Service Enterprise.

Etiopie patří k příjemcům výhod z iniciativy Evropské unie pro nejvíce zadlužené chudé země (HIPC) Everything but Arms, která znamená, že dovozy EU z nejméně vyspělých zemí se realizují bez jakýchkoliv obchodních překážek (cel, kvót). Další výhodou pro Etiopii je iniciativa USA African Growth and Opportunity Act (AGOA), která znamená zavedení bezcolního dovozu téměř veškerého zboží do USA ze zemí subsaharské Afriky (v současnosti se nejvíce využívá ve vývozech textilu).

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Podmínkou pro zřízení kanceláře nebo reprezentace je registrace a získání licence u Ethiopian Investment Commission, (info@ethio-invest.com).

Je možná dočasná registrace – typickým příkladem je registrace za účelem realizace vyhraného tendru, nebo trvalá registrace – za účelem

firemní investice v zemi.

Etiopský obchodní zákoník nabízí 4 základní registrační rámce:

1. vylučné vlastnictví
1. pobočka
1. společný podnik
1. obchodní organizace – buď formou soukromé společnosti s ručením omezeným (PLC.), nebo akciové společnosti

Bližší informace: www.investethiopia.gov.et

5.3 Marketing a komunikace

Tradice kvality a přijatelné ceny českých výrobků v Etiopii sice stále přetrvává, ale postupně je vytlačována konkurencí z Indie, Turecka a Číny. Předpokladem pro úspěch je kvalitní a hlavně spolehlivý etiopský zástupce. Je nutno zvážit možnost pravidelné účasti na každoročních veletrzích v Addis Abebě – marketing a reklama jsou v Etiopii teprve v začátcích. Nejvýznamnějšími prostředky jsou letáčky a inzerce v novinách, rádiu a televizi. Kvalita kampaní je různá i vzhledem k často nízkému rozpočtu klienta.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Ochrana duševního vlastnictví je v Etiopii nevýznamná – dochází k jejímu častému porušování. Lze se bránit registrací výrobní značky a kampaní v místních médiích. Ochrana duševního vlastnictví je jedním z hlavních témat v několikrát přerušovaných a obnovených jednáních Etiopie s WTO.

5.5 Trh veřejných zakázek

Tendry jsou zveřejňovány v tisku, zejména v angličtině vydávaném vládním deníku The Ethiopian Herald. Často dochází k posunu termínu uzávěrky. Výjimkou není ani opakované vypsání tendru. Některé státní firmy tendry ani veřejně nevypisují a při menších zakázkách osloví přímo 2 – 3 předem vybrané, či dříve osvědčené firmy a z jejich nabídek si vyberou. Soukromé firmy nemusí veřejně tendry vypisovat vůbec, pokud se nejedná o použití státních prostředků. Zdravotnické prostředky a léky musejí být předem v zemi registrovány.

Zahraniční firmy, které nejsou v Etiopii etablované, nebo nemají schopného zástupce, mají při pronikání na etiopský trh velmi ztíženou pozici. Pracuje se s bid bondy (cca 1 – 3 % hodnoty kontraktu) většinou formou bankovních garancí a s performance bondy (cca 10 % hodnoty), což činí značné problémy, protože jde o dlouhodobě vázané peníze.

Informace o publikovaných tendrech lze získat na placených internetových portálech, např.: www.africagateway.info, www.tendersinfo.com, www.dgmarket.com

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Místo a způsob řešení sporu je nutno detailně dohodnout předem už v podmínkách kontraktu. Ideální je používat pravidla dohodnutá dle mezinárodního práva.

Riziky jsou složitost procedur a regulatorního rámce (cla, daně), jazyka, obtížné navázání kontaktu s distributory, nepružnost státního aparátu a jeho byrokratické postupy a neposlední řadě komplikovaná pozemní doprava z přístavu v Džibuti.

V Etiopii je obvyklou platební podmínkou neodvolatelný akreditiv (L/C), potvrzený bankou vývozce a splatný ihned proti dokumentům. Ze zákona musí být akreditiv otevřen na kontrakt přesahující 5.000 USD.

Platba předem není etiopskými orgány běžně akceptována (ani u menších dovozců). Velcí (finančně silní) světoví dodavatelé poskytují občas úvěry, resp. L/C s delší lhůtou splatnosti. Platební morálka zavedených etiopských dovozců (tedy i státu) je a v minulosti byla většinou dobrá. V roce 2018 a 2019 nicméně dochází ke zpožděním plateb až o půl roku z důvodu kritického nedostatku tvrdé měny v Etiopii.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Vízové povinnosti jsou zbaveni pouze občané Džibuti a Keni. Pro ostatní vydávají víza zastupitelské úřady a konzuláty Etiopie v zahraničí, turistické vízum je možné získat pouze elektronicky nebo po příletu na letišti. Pro ČR je příslušné etiopské velvyslanectví v Berlíně: Embassy of the Federal Democratic Republic of Ethiopia Boothstrasse 20a, D-12207 Berlin tel.: +49 30 77 20 600 fax: +49 30 77 20 624 e-mail: emb.ethiopia@t-online.de web: <http://aethiopian-botschaft.de/>

Vydávají se víza turistická (jednorázová) a obchodní (jednorázová, nebo pro více vstupů) na dobu 30 dnů s možností prodloužení na 90 dnů. Vízum lze prodloužit podáním žádosti na imigračním úřadě v Addis Abebě. Stejně tak je třeba postupovat před odletem v případě překročení doby pobytu nad dobu platnosti víza (za což je ovšem vysoká pokuta). ČR byla zahrnuta do seznamu zemí, kterým jsou vydávána vstupní turistická víza při příletu do Etiopie, není tedy nutné zajistit si vízum předem na příslušném velvyslanectví Etiopie. Tato vízová služba je omezena pouze na mezinárodní letiště Bole v Addis Abebě, je proto nutné si uvědomit, že možnost udělení víza po příletu na letišti v Addis Abebě neznamená automaticky možnost získání víza na některém ze silničních hraničních přechodů. Také nelze vízum na letišti získat za jiným účelem, než je turistika.

Požadované doklady: Cestovní pas platný ještě 6 měsíců po platnosti víza, vyplněný dotazník, fotografie, mezinárodní očkovací průkaz s potvrzením očkováním proti žluté zimnici, zpáteční letenka a důkaz solventnosti. Pro vydání obchodního víza se rovněž vyzaduje dopis od zvučící organizace. Aktuálně požadované doklady se doporučuje vždy ověřit na příslušném etiopském zastupitelském úřadu. (Viz také aethiopian-botschaft.de)

Návštěvníci Etiopie mají ze zákona povinnost deklarovat veškerou dováženou měnu (množství není omezeno) v devizovém prohlášení (Currency Declaration Form). Vzhledem k tomu, že je omezen vývoz valut (max. USD 3.000 na osobu) je vhodné toto devizové prohlášení v případě dovozu většího množství valut vyplnit a vyvarovat se tak potíží při jejich zpětném vývozu. Vývoz místní měny nad ETB 200 není povolen.

Oproti jiným africkým zemím je Etiopie relativně bezpečná – s výjimkou rozlehlých pohraničních oblastí mezi Etiopií a Somálskem (Ogaden) celého súdánského pohraničí a Gambelly a příhraničí s Keňou. Kapesní krádeže a pouliční loupeže nejsou vyloučeny (proslulé jsou tzv Piazza, nebo tržiště Merkato), je však možné jim předejít nezbytnou opatrností. Informace o aktuální bezpečnostní situaci v zemi jsou na webových stránkách MZV ČR, nebo přímo na webových stránkách velvyslanectví ČR v Addis Abebě. Vzhledem k aktivní účasti Etiopie v mírové misi v Somálsku byl vyhlášen dlouhodobě v vyšší stav pohotovosti kvůli možnosti útoku Al Shabab.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Na základě pracovního povolení vydaném Ethiopian Investment Commission (EIC) se uděluje povolení k pobytu. Procedury jsou administrativně velmi náročné. Situaci neusnadňuje ani všeobecně rozšířené přesvědčení o dostatku domácích pracovních sil. Rychle rostoucí počet obyvatel generuje velké množství pracovních sil, ovšem bez potřebné kvalifikace. Vedoucí místa mohou být obsazena cizinci bez omezení, jiná pouze po povolení EIC (pokud není k dispozici místní síla). Náklady na místní pracovní sílu jsou nízké i ve srovnání s jinými africkými zeměmi.

Mnohé zavedené mezinárodní léky jsou v Etiopii dostupné, ale vzhledem k různým obchodním názvům je nutné znát jejich složení. Za lékařské ošetření na soukromých klinikách i ve státních nemocnicích se vyžaduje platba v hotovosti. Při vážnějších obtížích se doporučuje odlet ze země. Nezbytné je cestovní pojištění zahrnující zdravotní rizika. Při zdravotních potížích je možné navštívit Korean Hospital in Addis Ababa, Dejazmach Balcha Memorial Hospital, zřízenou Russian Red Cross Society, nebo Nordic Clinic.

5.9 Veletrhy a akce

Jedním z hlavních organizátorů veletrhů v Etiopii je Addis Ababa Chamber of Commerce and Sectorial Associations (AACCSA), která plánu v nejbližším období následující veletrhy:

13th AGRIFEX a 4th MATEX - 11.-15. listopadu 2021

25th ACITF Trade Fair - 17.-23. února 2022

2nd Medical Trade Fair - 12.-16. května 2022

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Embassy of the Czech Republic

General Abebe Damtew St., Kirkos Kifle Ketema, Kebele 15, House No. 289

Addis Ababa, P. O. BOX 3108

Tel.: +251 11 551 6382

Fax: +251 11 551 3471

E-mail: addisabeba@embassy.mzv.cz

Provozní hodiny úřadu: pondělí - pátek 08.00 - 12.00, 12.30 - 16.30

Areál zastupitelského úřadu se nachází vedle Ethiopia Hotel, naproti rozestavěné výškové budově Commercial Bank of Ethiopia. Vzhledem ke komplikovanosti hromadné dopravy je nejjednodušším způsobem dopravy z letiště či jiné části města taxi nebo Ride (etiopská obdoba Uberu).

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Policie: 991, 011 1572121

Vybrané nemocnice: Red Cross, tísňové: 907, 011 1111882

Myungsung (korejská): 011 6292963, 011 6294602 (tísňové)

Dejazmach Balcha Hospital (nemocnice Ruského červeného kříže): 00251-11 551 32 05; rrchospital@gmail.com

St. Gabriel: 011 6613622

Nordic Medical Center (zahraniční): 24 h služba na mobil: 00251-929 105 653

Hasiči: tísňové volání: 912

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

www.mfa.gov.et Ministerstvo zahraničních věcí

www.nbe.gov.et National Bank of Ethiopia

www.investethiopia.gov.et Etiopská investiční komise

www.eeas.europa.eu/delegations/ethiopia/index_en.htm Delegace EU v Etiopii

www.ethionet.et Ethiopian Telecom

www.addischamber.com Addisabebská obchodní komora

www.ethiopianchamber.com Etiopská obchodní komora a sektorové asociace

www.moin.gov.et Ministerstvo průmyslu

www.mot.gov.et Ministerstvo obchodu

www.ata.gov.et, Etiopská zemědělská transformační agentura

www.ethiopia.travel.et Etiopská organizace turistického ruchu

www.ethiomarket.com Ethiomarket business portál (obchod, kontakty, tendry)

www.2merkato.com 2mercato business portál (obchod, kontakty, tendry)

www.ethiopianbusinesscatalog.com obchodní adresář

www.bankofabyssinia.com Bank of Abyssinia

www.combanketh.et Commercial Bank of Ethiopia

www.ethiopianairlines.com/en/default.aspx Ethiopian Airlines

www.csa.gov.et Central Statistical Agency

www.addisfortune.net Addis Fortune (týdeník)

www.capitalethiopia.com Capital (týdeník)

www.thereporterethiopia.com The Reporter Ethiopia

www.addisallaround.com portál o Addis Abeba